

“IK WIN LIEVER DE ELFSTEDENTOCHT DAN EEN RIT OP ALPE D’HUEZ”

LAURENS TEN DAM

*“Dit is porno”, brult de iele
schaatser over de lege ijsvloer.*

“Dit is pu-re por-no!”

De lucht is blauw, de ijsvloer is maagdelijk wit, leeg, kraakt, golft en is vooral heel erg dun. Maar Laurens ten Dam is in zijn element. Of misschien is hij dat stadium wel voorbij en is hij gewoon in extase. Vorstdronken. Want dan kun je overal ter wereld triomfen op de fiets hebben gevierd, boven Nederlands natuurijs gaat voor Lau niets, helemaal niets. Pure porno, maar dan beter, veel beter. “Ik ben helemaal gek van natuurijs.”

TEKST JOHAN BOEF FOTOGRAFIE VINCENT RIEMERSMA

“Waar ben je nou? Gast, ik heb schaatskoorts! Dan ga je toch niet om half 9 bellen?”, roept hij in z’n telefoon. “Dan ben ik allang bij het ijs. Dan zit ik al op te warmen van m’n eerste rondje. Bij de Vuntus, ik stuur wel een locatie! Jan komt ook straks, en Dennis komt ook. Maar het is wel een beetje druk. Vanmiddag? Dan moet je wel ’s ochtends vroeg gaan schaatsen. Het Twiske? Dat is helemaal dichtgesneeuwd. Dat kan niet anders. Ok, ik spreek je, mazzel!”

OP-VOE-DEN

Aan de lijn was Pieter Weening. In tijden van natuurijs schaatser, maar net als Laurens ten Dam ooit wielrenner en net als half Nederland op dat moment op zoek naar schaatsbaar natuurijs. “Hij wil weten waar ik aan het schaatsen ben. Ja, hij houdt me toch niet bij”, zegt hij met een licht boosaardig lachje. We zitten in het campertje van Ten Dam. Van alle gemakken voorzien, gasstelletje voor de chocomel na afloop, met een koelkast vol flessen Kwaremont, maar vooral voorzien van een nogal goed functionerende verwarming. Want buiten vriest het. Met de Vuntus-plas op kluunafstand doen we het interview in schaatskleding, want het ijs roept. Onweerstaanbaar.

Schaatsen op natuurijs, het maakt een vrolijke vorm van waanzin los bij Laurens. Een vraag hoeft ik eigenlijk niet te stellen, hij brandt uit zichzelf wel los. “Als je een reportage wilt maken over schaatsen, en dat er dan dit is, dat had je niet kunnen dromen zeg. Beter wordt het niet. Mijn vrienden komen ook zo aankakken natuurlijk, die gaan meeschaatsen. Ik heb chocomel voor

na afloop met die mannen. En als de kinderen van school komen, dan wil ik met hun een rondje schaatsen, die moet ik ook op-voe-den.” Hij spreekt iedere lettergreep met nadruk uit. Lachend, maar hij is bloedserius. Want hij weet wat hij zelf heeft doorgegeven gekregen, toen hij zo ongeveer direct na zijn geboorte op het ijs werd gezet.

SCHAATSKOORTS

“We hadden gisteren een filmrelease, maar eigenlijk was ik er helemaal niet bij met m’n hoofd”, vertelt hij eerlijk. Het ging om de spraakmakende minidocu *The Battle*, waarin hij op een strandfiets de strijd aanbond met oud-renner Thomas Dekker die de lol in het fietsen weer herontdekte. Het is het zoveelste voorbeeld van ideeën die spontaan opborrelen bij Laurens om vervolgens zonder aarzelen te worden uitgevoerd, precies wat hij op het ijs nu ook doet. “Kijk, dit is... hier woon ik”, zegt hij, en laat me een kaart op zijn telefoon zien.

“Dit is de USA-marathon. Ursum, Schermerhorn, Avenhorn. Dat had ik helemaal doorgeplanned. Als het dit weekend goed ligt, dan kun je hier de ringvaart, van de Ronde van Noord Holland rijden. Dan ga je door naar Oosthuizen, van Oosthuizen pak je Purmerend. En dan kan je helemaal terug. Dan heb je wel een rondje van 60,

70 kilometer vanuit huis. En als je wilt, als er meer dicht ligt... Dus ja, het is wel schaatskoorts nu."

GEBOREN OP HET WATER

Die schaatskoorts heeft alles te maken met zijn geboortegrond en met timing. Hoewel, geboortegrond... "Ik ben geboren op een woonboot in Bedum, of eigenlijk Zuidwolde, bij Groningen. Zuidwolde had ook een eigen ijsbaantje. Ik ben van '80, en in '84 was er ook bijna een Elfstedentocht, in '85 en '86 was ie er. Dus ik had drie goeie winters, van m'n derde tot m'n vijfde. Volgens mij was de eerste winter nog op de woonboot, dat m'n moeder bij wijze van spreken vanuit het raam koek en zopie deed."

"Mijn vader vertelt dat verhaal altijd: maar ik heb toen schaatsen geleerd op doorloperijtjes, op die ijsbaan. Ik schaatste altijd in de sneeuwrand. Met één schaats, dan viel ik minder hard. Dan ging ik dus altijd met m'n vader mee, en daar heb ik al een beetje leren schaatsen." Op les gaat hij niet, ook niet als hij later verhuist naar Heiloo, in de buurt van Alkmaar. Kunstijsbanen mijdt hij liever, zelfs nu nog. "Op kunstijs schaats ik eigenlijk niet. Ja, twee keer per jaar, als ik de kinderen meeneem. Maar ik kom geen bocht door."

DE MIJZENPOLDERTOCHT EN DE BANNETOCHT

"Toen kreeg je de winter van '96, van het jaar voor de Elfstedentocht! Dat ie bijna kon, dat was een echte winter", vervolgt hij, en zijn toch al felle ogen lichten nog feller op. "Die winter heb ik met m'n vader heel veel geschaatst. Ik weet nog heel goed: opeens was die winter er, in december al. Mijn vader was toen aan het trainen voor de halve marathon van Egmond. En mijn vader is zo'n man, die moet je er altijd een beetje doorheen trekken. Ik was 15 en ik had geen auto, dus ik zeg: 'Papa, er staat gewoon een toertocht in de krant!' Dat ging toen nog zo. De Mijzenpoldertocht. Ik zeg: 'Daar gaan we naar toe pap!' Hij zegt: 'Ik ben aan het trainen voor de halve marathon'. Ik zeg: 'Pap, maakt niet uit'. Dus wij erheen, hij helemaal om natuurlijk. We konden vanuit huis vertrekken vanuit Heiloo, het Alkmaardermeer over, dan schaatsten we op een gegeven moment naar Jisp, dan deden we een rondje Bannetocht, dat was 30 kilometer en dan weer terug. Maar dat waren toch rondjes van 80 kilometer. In het begin schaatste ik achteraan en op het laatst werd hij kwaad. Dan zei hij: 'Wat zit je nou de hele tijd wedstrijdje te doen?' Ik zei: 'Pa, ik doe helemaal geen wedstrijd, ik ben gewoon lekker aan het schaatsen'. Na die winter ben ik toen ook begonnen met fietsen." ►►

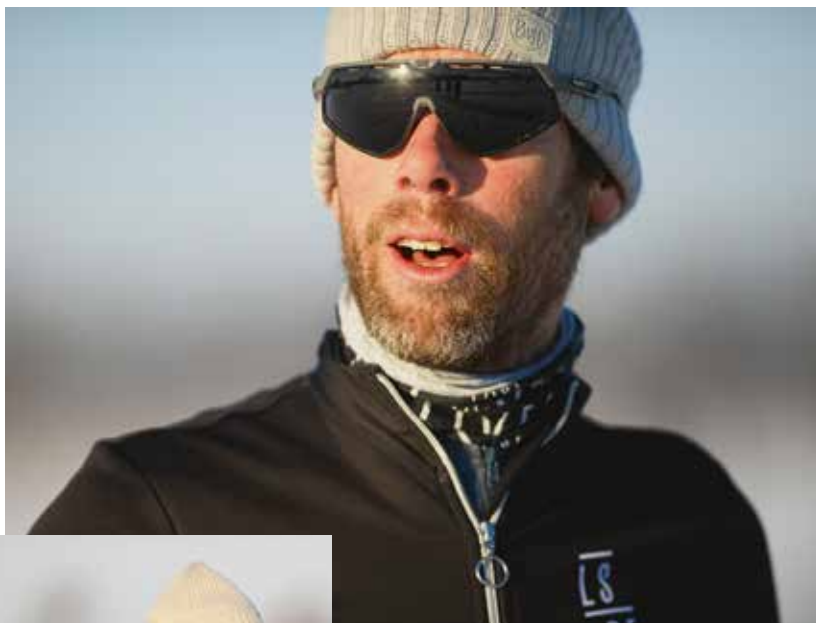

“VOLGENS MIJ WAS DE EERSTE WINTER NOG OP DE WOONBOOT, DAT M’N MOEDER BIJ WIJZE VAN SPREKEN VANUIT HET RAAM KOEK EN ZOPIE DEED”

**“MOOI HE,
DIT IS ZO MOOI”**

“MIJN TECHNIEK IS NATUURLIJK HELEMAAL NIET GOED. MAAR IK BEN WEL ZO’N PUNTIG DOORZETTERTJE”

► DИКKE SJARREL

“De volgende keer dat ik weer echt kon schaatsen was ik al zowat prof. In 2009 was er wel een echte winter en schaatste ik ook, was ik fanatiek en dacht ik: dan ga ik het gebruiken als training. Eerste dag Eilandspolder: 5 uur. Tweede dag Eilandspolder: 6 uur. Dat is nog een mooi verhaal, dat was met Gerard Kemper, een verzorger die ik gisteren ook weer op de app had. Dat is een goeie schaatser geweest in 97. Staat ie nog in z’n Backstrom-pakje als wielrenner in die kooi.”

“Gerard was een marathonschaatser en daar schaatste ik ook wel mee. En zijn zwager, dus de man van zijn zus, was Dikke Sjarrel. Dat was een halve crimineel. Die woonde in een heel streng beveiligd huis daar ergens. Dan schaatsten we via de tuin daar binnen en toen hebben we daar met Dikke Sjarrel koek en zopie gedaan. Nou, fantastisch joh, ik keek m’n ogen uit. En nu zei ie ook: ‘We moeten weer bij Dikke Sjarrel langs’. Dat is echt 12 jaar geleden.”

MEE MET HET NATUURIJSPELTON

Intussen gaat de telefoon alweer, en Laurens neemt op: ‘Jo Rens! Ik zit in m’n campertje! Lekker warm met de standkachel op 7 zeg maar. Die ga ik wel wat zachter zetten, anders krijgen we een klap!’ “Dat was Rens van Bicycling”, zegt hij terwijl hij op z’n telefoon wijst. Even later wordt er op het raampje geklopt. “Dat is Rens. Kom maar voorin”, gebaart hij en gaat zonder aarzelen verder. “Hoe vaak kan je nou op natuurijsschaatsen? En dan droom je natuurlijk wel dat je zou meekunnen in het natuurijspeloton. Maar mijn techniek is natuurlijk helemaal

niet goed. Maar ik ben wel zo’n puntig doorzettertje, zeg maar.”

Het doorzettertje wil dan ook niets liever dan zich meten met de marathonschaatsers van nu, weten waar hij staat ten opzichte van hen. “Ik hoop dat er vandaag een paar komen. Want als ik eerlijk ben, welke droomkoers ik wil winnen? Ik kreeg altijd zo’n vraag van dat Rabo-magazine weet je wel. Dan zei ik wel: de Elfstedentocht. Als ik ergens voor mag kiezen, dan zou ik nog liever de Elfstedentocht winnen dan een rit op Alpe d’Huez. Ja echt. Maar die kán ik niet winnen!”, zegt hij met een harde lach die de nodige zelfspot verraadt.

En waarom niet wil hij ook nog wel uitleggen. “Gisteren was Jouke Hoogeveen hier. Daar heb ik een keer mee getraind van de winter. Toen kwam ik ‘m achterop. Toen zat ik te kijken...

Op z’n skeelers he. ‘Die skeelert een beetje als Jouke Hoogeveen’, dacht ik. Dus ik kom ‘m achterop en ik zie dat marathonnummer... ‘Het is ‘m echt!’ Toen heeft ie nog een heel rondje Eilandspolder meegeskeelerd. En hard dat ie ging. Echt 40 per uur, op de skeelers. Ik dacht: ‘Als je die bij wil houden op de schaats, vergeet het dan maar’. Hij heeft zulke lange klappen. Ik heb een techniek van lik-m’n-vestje. Ik heb mezelf alles aangeleerd.”

ZES UUR PER DAG OP DE SCHAATS

Dan is het tijd om die techniek in de praktijk te gaan bewonderen en vertrekken we richting het ijs. Het is kwart over acht, maar de Vuntus-plas begint al aardig vol te lopen. Het ijs golft hier en daar al onder de massa en begint over de volle breedte van de plas al wat te breken. We rijden de rietkragen richting Hilversum in, als Laurens al schaatsend een heel betoog afsteekt over hoe hij ooit als profrenner shin splints opliep door het schaatsen.

“Toen ging ik nog een dag op de Gouwzee, of nee, de Oostvaardersplassen en toen ben ik op de fiets naar huis gegaan, 90 kilometer. Toen kwam ik bij de dokter, voor een fietstest en zei ik: ‘Ik heb toch zo’n pijn in m’n schenen’. Ze waren helemaal rood en gezwollen. Toen zei ik: ‘Ik heb de afgelopen dagen van 0 naar 6 uur per dag geschaatst’. Ik ben toen wel op trainingskamp ►►

“DIT ZIJN ECHT WEL DE HOOGTIJDAGEN VAN HET SCHAATSEN”

- ▶ gegaan, en heb ik lang last van m'n schenen gehad. Maar ik heb er gewoon doorheen gefietst. Hierlangs Rens?”, vraagt hij, terwijl Rens en ik om onze huid te redden over een plotselinge diepe barst in het ijs springen die ons ineens als een open wond aangaapt. Het lijkt Laurens volledig te ontgaan.

GROENE NUMMERS!

Als we aanpakken op het grote rondje op de Vuntusplas, ziet Laurens plotseling een schaatser met het groen-witte beenummer van een topdivsierijder. “Een groen nummer, erachteraan!”, roept hij en gaat er als een malle vandoor en belandt in de rug van de geschrokken schaatser. Maar hij houdt de rug en is als een kind zo blij. “Zie je wel, zolang er maar geen bochten in zitten”, zegt hij met een hoopvolle blik.

Na twee rondes van 3 kilometer is het tijd om zijn vrienden op te zoeken, er worden wat locaties over en weer verstuurd en hebben we een soort algemeen idee waar ze zich bevinden. Als we tussen de rietkragen door hun kant op rijden, hoor ik ineens achter me bijna ingetogen: ‘Mooi he, Johan, dit is zo mooi.’ Als ik omkijk, zie ik dat hij straalt als een kind. In mijn rug

zit iemand oprecht te genieten. De vrienden vinden we in een verre uithoek en worden zonder dralen door Laurens op sleeptouw genomen. “Dit wordt zwaar jongens!”

GOLVEND IJS

Met een paar duizend man op de kleine Vuntusplas wordt het te gevaarlijk en Laurens wil naar de grote plas. Het ijs is dunner, maar er rijdt geen hond, dus eigenlijk is het daar gewoon veiliger, zo is de waterdichte redenering. Voor ons ligt een grote witte plaat met een dun laagje poedersuiker, waar je het zwarte ijs nog net doorheen ziet. Als Laurens

het ijs oprijdt, begint hij spontaan te schreeuwen. Van geluk waarschijnlijk. Z'n groepje vrienden is inmiddels wat uitgedund en met z'n vieren wagen we het erop. Het is even opletten en ik besluit lafjes wat uit de buurt van de grote Ewoud te blijven, want om hem heen golft, zingt en kraakt het ijs net iets te veel om echt ontspannen te rijden. Maar het ijs glijdt, de sneeuw voor ons is onaangeroerd, het is onontgonnen terrein, een eindeloos terra incognita waar je geen genoeg van kunt krijgen.

Als we ons omdraaien blijkt Ewoud te zijn omgekeerd. "Waar is ie nou, is ie er doorheen gezakt?", vraagt Laurens zich af. Even verderop kijken we nog eens om en zien we kuddegedrag in actie. "Dat krijg je, kijk eens achter je", roept hij en wijst naar het stel volgers dat op dik 50 meter achter ons aan schaatst en ons als een soort schaatssende proefkonijnen beschouwt. Wat verderop komen we de eerste schaatser tegen die vanaf de andere kant de plas rond rijdt. "Aan de overkant is het wel dunner, maar prima ijs", roept de veteraan met ijsprikkers om z'n nek ons toe.

'DAAR ZAKT ER EEN DOOR!'

Maar om daar te komen moeten we wel een stuk kistwerk over, waar net een zeiknatte schaatser uit kruipt. "Kijk, daar zakt er een door!", roept Laurens bijna enthousiast. Hij is nog niet uitgesproken of het volgende slachtoffer verdwijnt in het water. Je moet springen om over de drempel heen te komen en bij de landing gaat het mis, dat kan het ijs nog niet aan. De drenkelingen mankeren verder niets, maar na wat discussie besluiten we de sprong zelf toch maar niet te wagen. Via de Muijeveldse Wetering kunnen we er gelukkig omheen.

Richting Breukelerveen krijgen we een plaat met schitterend ijs. "Mooi he, dit is zo mooi", blijft Laurens herhalen en lijkt de ervaring in zich te

willen opzuigen: kijkt om zich heen, filmt, schaatst met één arm los en geniet zichtbaar. De veteraan die we eerder tegenkwamen blijkt niets teveel te hebben gezegd: aan de andere kant ligt het ijs er beter bij dan ze ooit in Thialf zouden kunnen maken. Het lijkt mij het meest verstandig om maar even lekker door te trekken, want het ijs golft, loeit en ploinkt hier nog harder dan aan de overkant. Laurens en z'n maatje Jan volgen en even verderop hoor ik een triomfantelijke kreet. "Jan is er af. Hij is gewoon gelost! Haha!" Lau als last man standing, hij geniet er zichtbaar van dat hij al z'n schaatsmaatjes aan puin heeft weten te rijden, nog voor hij de plas volledig rond is.

'IK HEB DE ELFSTEDENTOCHT AL INGEPLAND'

Dan is het mooi geweest. Voor nu dan, want Laurens heeft thuis nog wat opvoedwerk liggen. Live Slow Ride Fast is niet voor niets zijn motto. Voor klunen is het te ver vindt hij, dus gaan de schaatsen gewoon uit. 700 meter met de blote voeten door de sneeuw is prima te doen. "Ik zat 2 minuut 30 in het ijsbad bij de iceman, bij Wim Hof", roept hij vanaf de overkant van de straat om duidelijk te maken dat dit niks voorstelt. "Dit is een makkie! 2 minuut 30 hé!" Bij de camper blijft hij doodleuk nog even buiten staan, maar dan gaat de deur open, de kachel aan en wordt het gasstel ontstoken. Chocomel! Van zijn vrienden is alleen Jan weer teruggevonden, de rest moet nog ergens rondwaren op het ijs.

Of hij niet zijn roeping als schaatser is misgelopen, vraag ik nog, als we weer een beetje op temperatuur zijn. Maar daarvoor had hij ook op die kunstijsbaan aan de bak gemoeten. "Ik ben ook geen baanwielrenner, weet je wel. Dat is gewoon de aard van het beestje. Ik ga ook geen rondje op een wielersbaan fietsen. Dan ga ik wel hardlopen of zo. En ook dat doe ik niet op de baan, als ik zou gaan hardlopen. Dus ik ben wel echt een buitenmens."

De grote kick van natuurijs overstijgt wat hem betreft het wielrennen. "Wielrennen kan natuurlijk altijd, dat is het grote verschil", is zijn simpele maar logische verklaring. Want dit, dit kan maar even, dus moet er zonder aarzeling met volle teugen van worden genoten. En voor ik de schuifdeur van de camper weer open om richting mijn eigen auto te gaan, gooit hij nog maar weer een paar wilde plannen op tafel. "Ik blijf het weekend ook in Noord Holland, met twee goeie nachten vorst eroverheen, dan... Ik wil de USA gaan rijden en zo. Over de grote sloten. En ik heb de Elfstedentocht al gepland voor dinsdag." De schotsen van de Gouwzee roepen, de USA-marathon, de Elfstedentocht als de dooi niet doorzet. Op naar nieuwe avonturen, want 'dit zijn wel echt de hoogtijdagen van het schaatsen', zegt hij met glimmende blik. Het is overduidelijk allemaal pure porno voor deze natuurijsgek. ■

KWAKZALVER

× SPORTS COSMETICS ×

